

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav lingvistiky a ugrofinistiky

Posudek vedoucího na bakalářskou práci ing. Petra Rubáka

Vybrané gramatické jevy přechodového dialektu centrální romštiny z Krásnohorského Podhradí na Slovensku

Roztoky, 28. srpna 2007

Posuzovaná práce je detailní, převážně synchronní, deskripční strukturního výseku jedné konkrétní variety romštiny. Vykazuje většinu standardních rysů žánru gramatické deskripce, tak jak je praktikován v mezinárodní lingvistické romistice, což je v kontextu bakalářské práce třeba hodnotit **vysoce pozitivně**. V bodech:

- Práce je založena na samostatné terénní lingvistické práci autora se dvěma rodilými mluvčími dané variety.
- Práce vychází z promyšlené elicitace dat za použití standardního formátu mezinárodního dialektologického dotazníku.
- Díky přiloženému transkriptu celého dotazníku, jehož zvuková podoba je archivována v semináři romistiky, splňuje autorova analýza vědecký požadavek reprodukovatelnosti.
- Práce pracuje s relevantní odbornou (tj. gramatickou i dialektologickou romistickou) literaturou.
- Práce je přehledně strukturována. Popisované struktury jsou zpracovány v tabulkovém formátu, ilustrovány větnými příklady a doprovázeny analytickým komentářem.
- Autorova strukturní analýza je v rámci daného synchronně-deskriptivního formátu a vzhledem k charakteru a kvantitě získaných dat téměř vyčerpávající a neobsahuje závažné analytické nebo argumentační lapsy.

Pozitivně hodnotím také samotný výběr objektového jazyka. Jedná se o dosud zcela **nepopsaný** dialekt romštiny (mj. značně odlišný od dialektů, se kterými se studenti romistiky mají možnost systematicky seznámit v průběhu studia), jehož popis je tak sám o sobě hodnotným příspěvkem k gramatickému popisu a dialektologii romštiny.

Vedle těchto jednoznačných pozitiv je ovšem práci možno vytknout i některé nedostatky, převážně formálního rázu, např. občasné stylistické zakolísání a ortografické chyby. Jediným závažným **nedostatkem** práce je podle mého názoru její závěr (s. 49). Autor zde polemizuje s dosavadním zařazením přechodových dialektů romštiny v oblasti Gemeru do skupiny tzv. severocentrálních dialektů a navrhuje vyčlenit přechodové dialekty jako samostatnou nářeční skupinu. Uvádí k tomu dva důvody: 1. zkoumaná varieta sdílí přibližně stejný počet znaků (tj. v strukturní oblasti, které je práce věnována) se severocentrálními i jihocentrálními dialekty a 2. zkoumaná varieta si vytváří vlastní inovace. Ani jeden z uvedených důvodů však nelze *bez dalšího* považovat za argumenty pro alternativní dialektální klasifikaci:

- Druhý důvod – vlastní inovace zkoumaného dialektu – nelze rozumně považovat za kritérium pro ustanovení samostatné nářeční skupiny, ačkoli samotný pojem inovace hraje v dialektologii podstatnou roli. Pokud by totiž toto kritérium bylo uplatněno důsledně (a nic nenasvědčuje tomu, že by jeho uplatnění autor nějak kvalifikoval), pak by samostatnou nářeční skupinu musela zakládat každá lokální inovace a došlo by tak k úplnému vyprázdnění pojmu nářeční skupiny vzhledem k minimální jednotce dialektologie, jakou je na určité úrovni abstrakce např. varieta jediné lokality.
- První autorův důvod pro samostatné vyčlenění přechodných dialektů jako samostatné nářeční skupiny – počet sdílených znaků – pak zavání impresionismem. Odhlédneme-li od skutečnosti, že shody zkoumané variety se severocentrálními a jihocentrálními dialekty nejsou v závěru ani jinde v práci přehledně shrnuty ani kvantifikovány, což je spíše formální – byť nepřehlédnutelný – nedostatek, není bez hlubšího osvětlení konkrétního modelu nářečního členění zřejmé, zda má *kvantita* sdílených rysů nějakou relevanci a pokud ano, v jakém smyslu. Oba hlavní dosavadní modely dialektální klasifikace romštiny (zvl. Boretzky & Igla 2004 vs. Matras 2005) jsou v zásadě diachronního rázu a vycházejí hlavně z konceptu sdílené inovace; rozlišují tedy – z dobrého důvodu – sdílené rysy podle jejich *kvality* (inovace vs. konzervativismus atd.), alespoň proklamativně. Teoreticky se ovšem nabízí i synchronní model klasifikace, kde by kvantita sdílených rysů hrála podstatnější roli. (Zde je nutno poznamenat, že jiné než synchronní závěry ohledně nářečního zařazení obsah autorovy práce ze své synchronně deskriptivní, jen v minimální míře komparativní a diachronní, podstaty ani nemůže poskytovat.)

Bakalářskou práci ing. Rubáka vzhledem k jejímu jednoznačnému odbornému přínosu a splnění většiny standardů kladených na daný typ odborného žánru **doporučuji** k obhajobě. Navrhují hodnocení „výborně“ nebo „velmi dobře“ v závislosti tom, do jaké míry ing. Rubák při samotné obhajobě využije příležitosti k hlubšímu osvětlení, příp. vyargumentované revizi svého konceptu nářeční klasifikace.

Mgr. Viktor Elšík
ÚLUG FF UK

